

Bewustwo(o)rding

Trumpisme in het onderwijs

door René Berends

De betekenis van nieuwe woorden kristalliseren vaak in de loop van de tijd uit. Daarom zijn ze taalkundig interessant. Neem nu het woord *trumpisme*, in 2016 bijna het woord van het jaar.

Het is een leuke bezigheid om 'rond te dolen' in de betekenis van zo'n nieuw woord en om de betekenisevolucie ervan te volgen. Zullen we dit woord bijvoorbeeld ook in de context van het onderwijs gaan gebruiken?

Trumpisme verwijst uiteraard naar de theatrale manier van politiek voeren waarmee The Donald himself vorig jaar president van Amerika werd. Het is een stijl die naadloos aansluit bij wat zijn kiezerspubliek – de boze, witte man van middelbare leeftijd op het platteland – wil horen: 'make America great again', 'weg met illegalen, moslims en handelsrivalen' en 'laten we het elitaire establishment upside down flippen'.

Trumps stijl kenmerkt zich ook door 'in het nieuws zijn' en het maakt niet uit of dat positief of negatief is. Hij komt er zelfs mee weg om voortdurend bevolkingsgroepen te schofferen en vrouwen seksistisch te bejegenen. Trumpisme verwijst verder naar een vorm van gemakzuchtig omgaan met feiten. De waarheid doet er eigenlijk niet toe. Trump blijft populair, ook al verkondigt hij aantoonbaar leugens.

In dat laatste ligt mogelijk ook de toepassing van het woord trumpisme in het onderwijs. Want zien we dat niet ook in het onderwijs veel om ons heen: meningen uitdragen zonder die op feiten te baseren, feiten ontkennen en verdraaien en soms zelfs doelbewust onzin verkondigen om je zin door te drijven, je beleid te 'rechtvaardigen' of om je politieke belangen na te streven? Er doen hardnekkig onderwijsmythen de ronde, die wetenschappelijk aantoonbaar onjuist zijn, maar die het als broodje-aapverhalen 'goed' doen, terwijl we beter zouden moeten weten en ook beter zouden kunnen weten als we de moeite zouden nemen om ons erin te verdiepen.

Het trumpisme zet mensen die willen weten hoe iets zit en die voors en tegens afwegen, voortdurend een hak. Trumpisme leidt er namelijk toe dat schouders opgehaald worden voor nuances en gefundeerde kritiek. Trumpisme kan er ook voor zorgen dat wetenschappelijke waarden met voeten worden getreden en dat moedwillig onderzoek over heikle kwesties ontkend of gecorrumpeerd worden en feiten 'gefabricéerd'. Feiten ontkennen en verdraaien en onzin verkondigen hoort dus bij trumpisme, zoals geblondeerd haar hoort bij Trump. Leugens hebben weinig impact op Trumps kiezers. Die gaan er sowieso al vanuit dat politici liegen.

Als de betekenis van het woord trumpisme daadwerkelijk ook in het onderwijs in deze richting uitkristalliseert, is waakzaamheid geboden. De bigbangtheorie en de evolutietheorie houden nu al niet stand in Amerikaanse curricula, dankzij Trumps religieuze aanhangers. Zal er meer selectief geshopt gaan worden in de wetenschap en zullen er meer onwelgevallige inzichten genegeerd, ontkend of bestreden worden en worden ingewisseld voor politiek-ideologische prietpraat?

Wetenschappers en wetenschapsjournalisten lijken bij impopulaire inzichten ook in het onderwijs in een strijd verwickeld, die gedoemd lijkt te mislukken. Grafieken en tabellen die mensen uit hun comfortzone halen en die wijzen op de noodzaak tot veranderingen, lijken immers ook veel onderwijsmensen koud te laten. We lijken helaas vaak slechts dat te zien, wat we willen zien.

Ik mag hopen dat mijn zorgen onterecht zijn en dat ik me vergis en dat onderwijsmensen geen 'trumpisten' zijn, maar vrije, onafhankelijke denkers, die waarheidlievend zijn en nieuwsgierig naar feiten over hun beroep en dat trumpisme een woord blijft dat alleen te gebruiken is als een verwijzing naar politieke toestanden in Amerika.